Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2026/3733

13.7.2026

Uverejnenie žiadosti o zápis do registra podľa článku 15 ods. 4 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1143

(C/2026/3733)

Po tomto uverejnení môžu orgány členského štátu alebo tretej krajiny alebo fyzická či právnická osoba, ktorá má oprávnený záujem a je usadená alebo má bydlisko v tretej krajine, do troch mesiacov odo dňa tohto uverejnenia podľa článku 17 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1143 ([1]) podať námietku Komisii.

JEDNOTNÝ DOKUMENT

Označenia pôvodu a zemepisné označenia poľnohospodárskych výrobkov

„Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“

EÚ č.: PDO-SK-03401 – 13. 1. 2025

1. **Názov**

„Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“

2. **Druh zemepisného označenia**

CHOP ☒ CHZO ☐

3. **Krajina, v ktorej sa zemepisná oblasť nachádza**

Slovensko

4. **Opis poľnohospodárskeho výrobku**

4.1. *Klasifikácia poľnohospodárskeho výrobku v súlade s položkou a kódom kombinovanej nomenklatúry, ako sa uvádza v článku 6 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2024/1143*

22 – NEALKOHOLICKÉ A ALKOHOLICKÉ NÁPOJE A OCOT

2201 – Vody, vrátane prírodných alebo umelých minerálnych vôd a sýtených vôd, neobsahujúce pridaný cukor alebo ostatné sladidlá ani ochucujúce látky; ľad a sneh

2201 10 – Minerálne vody a sýtené vody

([1]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1143 z 11. apríla 2024 o zemepisných označeniach vína, liehovín a poľnohospodárskych výrobkov, ako aj o zaručených tradičných špecialitách a nepovinných výrazoch kvality pre poľnohospodárske výrobky, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1308/2013, (EÚ) 2019/787 a (EÚ) 2019/1753 a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1151/2012 (Ú. v. EÚ L 2024/1143, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1143/oj).

4.2. *Opis poľnohospodárskeho výrobku, na ktorý sa vzťahuje registrovaný názov*

„Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“ je prírodná minerálna voda sýtená alebo jemne sýtená, vysoko mineralizovaná, hydrogénuhličitanová, vápenato-horečnatá, sodná, uhličitá, sírna kyselka, slaná s výraznou minerálnou príchuťou kvôli vysokému obsahu sodíka a hydrogénuhličitanov, s nasledujúcim zložením:

Katióny	**mg/l**
Ca^{2+}	469,00
Na^{+}	242,00
Mg^{2+}	173,00
K^{+}	36,50
NH_4^{+}	0,96
Anióny	**mg/l**
SO_4^{2-}	155,00
NO_3^{-}	< 1,00
NO_2^{-}	< 0,01
Cl^{-}	106,00
HCO_3^{-}	2 635,00

4.3. *Výnimky týkajúce sa získavania krmív (len pre výrobky živočíšneho pôvodu označené chráneným označením pôvodu) a obmedzenia týkajúce sa získavania surovín (len pre spracované výrobky označené chráneným zemepisným označením)*

Pramene minerálnej vody vyvierajú v danej zemepisnej oblasti.

4.4. *Špecifické kroky výroby, ktoré sa musia uskutočniť vo vymedzenej zemepisnej oblasti*

„Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“ je do výrobnej prevádzky privádzaná kontinuálne pomocou čerpacej techniky cez rozvodné potrubia. „Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“ sa upravuje odstraňovaním zlúčenín železa a síry povolenou oxidačnou technológiou vzduchom obohateným ozónom s následnou filtráciou a reintrodukciou oxidu uhličitého a plní sa do fliaš.

4.5. *Špecifické pravidlá balenia, krájania, strúhania atď. poľnohospodárskeho výrobku, na ktorý sa vzťahuje registrovaný názov*

„Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“ sa plní do hygienicky bezchybného spotrebiteľského balenia technologickým postupom, ktorý vylučuje akúkoľvek kontamináciu cudzorodými prvkami alebo látkami, pretože ide o uzavretý okruh medzi odberným miestom vody a jej plnením do spotrebiteľského balenia.

4.6. *Špecifické pravidlá označovania poľnohospodárskeho výrobku, na ktorý sa vzťahuje registrovaný názov*

—

5. **Stručné vymedzenie zemepisnej oblasti**

Územie prírodných minerálnych zdrojov sa nachádza v okrese Prešov, v katastrálnych územiach Lipovce, Šindliar, Lačnov a v okrese Levoča, v katastrálnom území Vyšný Slavkov. Administratívne patrí do Prešovského kraja, v severovýchodnej časti Slovenska.

6. **Súvislosť so zemepisnou oblasťou**

Príčinná súvislosť vychádza z pôdnych a klimatických podmienok vymedzenej zemepisnej oblasti.

Špecifickosť zemepisnej oblasti

Podložie vymedzenej zemepisnej oblasti je bohaté na horniny, ako sú pieskovce, slieňovce a ílovité horniny, ktoré obsahujú množstvo minerálov (vápnik, sodík, horčík a hydrogénuhličitany). Tieto horniny pôsobia ako filtračný systém, ktorý zadržiava nečistoty a zároveň obohacuje vodu o cenné minerály. Voda preniká do hlbších vrstiev zrážkami a podzemnými prúdmi, prechádza cez tieto horninové štruktúry a vďaka pomalému prúdeniu absorbuje minerály podzemných vrstiev hornín.

Oblasť sa vyznačuje miernym až chladnejším podnebím. Vlhkosť vzduchu býva relatívne vysoká počas zimy kvôli snehu a vlhkosti zo zrážok. V lete sa pohybuje okolo 60 – 70 %. Priemerné zimné teploty sa pohybujú okolo –10 °C, zatiaľ čo letné teploty môžu vystúpiť až na 25 °C, no vo vyšších nadmorských výškach zostávajú nižšie. Teplotné podmienky ovplyvňujú rýchlosť týchto geochemických procesov.

V danej oblasti došlo v minulosti k vulkanickej činnosti, ktorá zanechala podzemné zásoby oxidu uhličitého. Minerálna voda je preto prirodzene sýtená oxidom uhličitým, čo jej dodáva jemné perlenie a špecifickú chuť. Prítomnosť oxidu uhličitého zároveň zvyšuje rozpustnosť minerálov vo vode, takže je bohatšia na minerálne látky.

Minerálna voda sa radí k vodám s karbonatogénnou mineralizáciou, ktorá je meteorického pôvodu. Hlavným mineralizačným procesom formovania chemického zloženia minerálnej vody je rozpúšťanie karbonátov, pri ktorom sa uvoľňujú vápnik, horčík a hydrogénuhličitany. Procesy mineralizácie sú intenzívnejšie v hlbinných zónach, kde dochádza k výronu oxidu uhličitého.

Pre oblasť je typická vyššia vlhkosť vzduchu, čo je priaznivé pre prírodné prostredie a podporuje bohatú flóru a faunu regiónu. Tento faktor má vplyv na kvalitu a stabilitu podzemných prameňov.

Špecifickosť výrobku

„Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“ je minerálna voda s celkovou mineralizáciou viac ako 1 500 mg/l. Je bohatá na minerálne soli, obsahuje veľké množstvo vápnika, horčíka, sodíka a ďalších minerálov. Je prirodzene sýtená oxidom uhličitým, čo jej dáva jemné perlenie, odlišné od sýtenia umelo pridaným oxidom uhličitým.

Vďaka minerálnemu zloženiu a prirodzenej sýtenosti má „Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“ špecifickú chuť, je jemná bez výraznej slanosti ale so sulfánovou vôňou.

Príčinná súvislosť

Vymedzené územie je bohaté na sedimentárne horniny, predovšetkým vápence a dolomity, ktoré obsahujú veľké množstvo vápnika, sodíka a horčíka. Klimatické podmienky určujú prietok a obnovu podzemných vôd, pričom zrážky prispievajú k zásobám vody a pomáhajú jej prenikať hlbšie do zeme, kde absorbuje minerály. Oxid uhličitý v tejto oblasti hrá kľúčovú úlohu v procese obohacovania vody minerálmi a jej výslednou vysokou mineralizáciou.

Lipovce sa nachádzajú v prostredí, ktoré je relatívne málo ovplyvnené ľudskou činnosťou. To znamená, že pramene v tejto oblasti zostávajú prirodzene čisté. Oblasť má špecifickú mikroklímu, ktorá podporuje stabilitu podzemných prameňov. Nízka priemyselná aktivita a bohaté lesy prispievajú k tomu, že voda zostáva nepoškodená a bohatá na prírodné minerály bez potreby umelých prísad.

Minerálne vody v Lipovciach boli známe už v dávnej minulosti. Podľa nedoloženej tradície ich využívali mnísi templári, ktorí boli, vraj, majiteľmi či obyvateľmi hradu týčiaceho sa na jednom z vrcholov pohoria Braniska. Koncom prvej polovice 18. storočia M. Bel prvý spomína tieto pramene vo svojom rukopise opisu Šarišskej stolice.

V prvej polovici 19. storočia sa Lipovce stávajú významným kúpeľným strediskom, v ktorom sa zhromažďujú šľachtické rodiny z celého prešovského regiónu. Pri kúpeľnej liečbe sa využívali aj pitné kúry. Gróf Szakmáry dáva týmto vodám názov Salvator (salvátor – spasiteľ) a už začiatkom 19. storočia začal minerálnu vodu plniť do fľašiek a expedovať do obchodnej siete. „Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“ patrí medzi najstaršie balené minerálne vody na Slovensku. Význam tohto prameňa podčiarkuje aj skutočnosť, že už v roku 1880 dostal od uhorskej vlády vymedzené ochranné pásma. Obľúbenosť znamenitej minerálnej vody očividne stúpala a vďaka dlhoročnej tradícii a optimálnemu zloženiu je i dnes žiadanou a obľúbenou na slovenskom i zahraničnom trhu.

V celej zemepisne definovanej oblasti výskytu prírodnej minerálnej vody boli vytýčené ochranné pásma, ktorých účelom je chrániť túto žriedlovú oblasť pred akýmkoľvek poškodením hospodárskou, poľnohospodárskou a inou činnosťou, ktorá by mohla narušiť doterajší stav, výdatnosť, výnimočné chemické zloženie a zdravotnú bezchybnosť týchto vôd, v záujme zachovania kvalitatívnych a kvantitatívnych hodnôt a racionálneho využívania.

„Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“ bola predmetom ochrany aj na základe bilaterálnych dohôd: zmluvou medzi Československou socialistickou republikou a Švajčiarskou konfederáciou o ochrane údajov o pôvode, označení pôvodu a iných zemepisných označení z 19. januára 1976, dohodou medzi vládou Československej socialistickej republiky a vládou Portugalskej republiky o ochrane údajov o pôvode, označení pôvodu a iných zemepisných a obdobných označení z 18. mája 1987 a zmluvou medzi Československou socialistickou republikou a Rakúskou republikou o ochrane údajov o pôvode, označení pôvodu a iných označení poľnohospodárskych a priemyselných výrobkov odkazujúcich na pôvod z 20. januára 1981.

Názov „Lipovská minerálna voda Salvator“ bol chránený na vnútroštátnej úrovni od 22. decembra 1979.

Plnenie minerálnej vody v priebehu rokov pretrvalo a je stále aktuálne, čo preukazujú zmienky v tlači (napr. Prešovské noviny, denník Smena), v kronike spoločnosti Východoslovenské žriedla, národný podnik Prešov, a prezentácie na rôznych podujatiach a výstavách.

Odkaz na uverejnenie špecifikácie

https://www.indprop.gov.sk/swift_data/source/pdf/specifikacie_op_oz/Lipovska_mineralna_voda_Salvator_Salvator.pdf